

Centrum Badania Opinii Społecznej

ul. Żurawia 4 skr. pt. 24

00-955 WARSZAWA 15

SEKRETARIAT: 28-37-04; 29-35-69

Telefon dyżurny: 21-34-34

ZESPÓŁ REALIZACJI BADAŃ: 40-56-41

Telex: 816-436

BS/43/17/90

SPEKTRUM PARTII POLITYCZNYCH W OPINII SPOŁECZNEJ - STYCZEŃ 1990 ROK

Komunikat z badań

Warszawa, luty 1990 r.

W ostatnim ubiegłorocznym sondażu CBOS¹ ustaliliśmy, jakie partie polityczne funkcjonują w opinii publicznej i jakie mają poparcie społeczne.

Spektrum partii politycznych było wówczas bardzo szerokie, nie oznaczało to jednak, że wszystkie te partie rzeczywiście zaistniały w społeczeństwie. Większość z nich zyskała nikłe poparcie społeczne. Istniały one siłą popularności swoich liderów i głoszonych przez nich programów, nie zaś siłą potencjalnego elektoratu, który według deklaracji respondentów był nieliczny. Wokół tych struktur politycznych panuje jeszcze próżnia socjologiczna.

W pierwszym tegorocznym badaniu² wróciliśmy do tego tematu. Respondentom zadaliśmy (otwarte) pytanie: *Na jaką partię, związek lub organizację głosował(a)by Pan(i), gdyby w następną niedzielę odbyły się wybory do Sejmu i Senatu?*, będące wskaźnikiem postrzegania spektrum partii politycznych,

Rysunek 1 wyraźnie pokazuje, które z powstałych partii politycznych zaistniały w świadomości społecznej i czy mają one znaczące społeczne poparcie.

Obecnie, tak jak w listopadzie '89, "Solidarność" jest postrzegana jako siła dominująca na polskiej scenie politycznej - w hipotetycznych wyborach zdobyłaby prawie połowę wszystkich głosów. Trzeba jednak zauważyć, że w ciągu ostatnich dwóch miesięcy jej potencjalny elektorat zmalał o 10%. Nie zmienia to jednak faktu, że jedynie "Solidarność" może liczyć na masowe poparcie w wyborach, wszystkie pozostałe partie i ugrupowania mają ponad dziesięć razy mniej zwolenników.

Na styczniowej liście partii i organizacji politycznych nie znalazły się niektóre z listy listopadowej, np. Pomarańczowa Alternatywa, Wolę być. Nie pojawiały się również te, które w sposób zauważalny zaistniały na scenie politycznej, np. Ruch 8 lipca.

Ponadto warto podkreślić, że także partie bardziej liczące się na polskiej scenie politycznej i pretendujące do roli liderów

---

¹ "Aktualne wydarzenia (15)" - badanie zrealizowano w dniach 17-21 listopada 1989 r. na ogólnopolskiej reprezentatywnej próbie dorosłej ludności (1497 osób).

² "Aktualne problemy i wydarzenia (1)" - sondaż zrealizowano w dniach 13-16 stycznia '90 na 1486-osobowej reprezentatywnej próbie dorosłej ludności Polski.

Styczeń 1990 r.

SOLIDARNOŚĆ..... 45,6%

PSL "O"..... 3,1%

SD..... 2,4%

PZPR..... 2,2%

PSL..... 1,7%

OPZZ..... 1,3%

OKP..... 1,2%

KPN..... 0,8%

"S" RI..... 0,7%

UPR..... 0,4%

PPZ..... 0,2%

Listopad 1989 r.

SOLIDARNOŚĆ..... 56%

SD..... 3,5%

ZSL..... 2,9%

PZPR..... 2,7%

PSL..... 1,3%

OKP..... 1,2%

"S" RI..... 1,1%

OPZZ..... 0,8%

PPZ..... 0,8%

KPN..... 0,5%

PSL "S"..... 0,2%

NZS..... 0,1%

Pow. Alt..... 0,1%

PPS..... 0,1%

Str. Narod..... 0,1%

Str. Pr..... 0,1%

UPR..... 0,1%

"Wole być"..... 0,1%

V i P..... 0,1%

ZSL "Piast"..... 0,1%

CD..... 0,1%

KSMN*..... 0,1%

NZS..... 0,1%

PSL "S"..... 0,1%

PPS..... 0,1%

PPS-RD..... 0,1%

Str. Narod.... 0,1%

Str.Pr..... 0,1%

ZCh-N..... 0,1%

*Kulturalne Stowarzyszenie Mniejszości Niemieckiej na Śląsku Opolskim

(przynajmniej określonych obszarów) życia politycznego są słabo popierane przez społeczeństwo. PSL"O" (dawne ZSL), SD i PZPR wymieniło niecałe 8% respondentów.

Na żadne z dziś istniejących ugrupowań nie głosowałoby 6,3% badanych; 5% zadeklarowało brak zainteresowania polityką; 9,7% w ogóle nie wzięłoby udziału w wyborach; 13,7% uchyliło się od odpowiedzi. W porównaniu z listopadem, liczba niezdecydowanych wzrosła o ponad 8%.

Deklarowane poparcie wyborcze dla partii politycznych
w podstawowych grupach społeczno-zawodowych

"Solidarność" ma największe poparcie wśród ludzi bardzo młodych (poniżej 29 lat) oraz wykwalifikowanych robotników i właścicieli prywatnych firm (zakładów), najmniejsze zaś - wśród ludzi powyżej 60 lat, osób z wykształceniem podstawowym, rolników indywidualnych, emerytów i rencistów, a także wśród robotników niewykwalifikowanych (tab. 1).

Tabela 1

w procentach

Cechy społeczno-demograficzne	Deklarowana gotowość głosowania na:			
	"Solidarność"	SD	PSL"O"	PZPR
<u>Płeć</u>				
Mężczyźni	48,4	3,0	2,6	1,9
Kobiety	44,4	2,0	1,0	2,5
<u>Wiek</u>				
Do 29	54,5	2,4	3,1	1,0
30-39	47,7	2,5	3,5	2,0
40-59	44,9	2,6	2,6	2,4
60 i więcej lat	38,5	2,3	3,6	3,2
<u>Miejsce zamieszkania</u>				
Wieś	42,2	1,9	6,7	2,8
Miasto	48,6	2,8	1,7	1,8
<u>Wykształcenie</u>				
Podstawowe	43,0	1,1	3,6	2,6
Zasadnicze zawodowe	53,5	1,9	4,4	1,9
Średnie	45,7	3,3	2,0	2,0
Ponadśrednie	46,3	7,4	1,5	1,5
<u>Grupa społeczno-zawodowa</u>				
Inteligencja	50,7	4,5	1,5	1,5
Pozostali umysłowi	51,5	3,4	1,7	2,1
Pracownicy handlu	45,8	4,8	3,6	2,4
Robotnicy wykwalifikowani	54,1	3,1	1,0	2,1
Robotnicy do prac prostych	43,5	0,6	1,9	1,9
Rolnicy indywidualni	37,2	1,4	11,5	1,8
Prywatni właściciele	59,0	2,6	2,6	2,6
Emeryci i renciści	43,2	2,6	1,7	3,1

Analiza zależności poparcia dla pozostałych partii od cech społeczno-demograficznych jest niewskazana ze względu na zbyt małe odsetki badanych, którzy je wymieniali. Można jedynie zauważyć, że na PSL"O" częściej głosowaliby mieszkańcy wsi niż miast, a najczęściej rolnicy indywidualni.

Deklarowane poparcie wyborcze dla partii politycznych
w makroregionach

Ponieważ wyniki badania są reprezentatywne dla całego kraju, a nie dla pojedynczych makroregionów (rys. 2), nie można na ich podstawie wnioskować o wielkości społecznego poparcia dla poszczególnych organizacji w tych makroregionach. Można jedynie powiedzieć, w których dana organizacja uzyskałaby więcej głosów, a w których mniej.

Dla "Solidarności" największe poparcie wyborcze deklarowano w makroregionie północnym (53,8%), południowo-zachodnim (52%) oraz środkowo-wschodnim (50,5%); rys. 3).

PZPR relatywnie dużo głosów uzyskałaby w części północno-wschodniej (5,2%) i południowo-zachodniej Polski (4,6%); rys. 4).

PSL"O" oraz SD mają najwięcej zwolenników wśród mieszkańców makroregionu środkowego (9,7%), północnego (9%) oraz środkowo-wschodniego (8,5%); rys. 5).

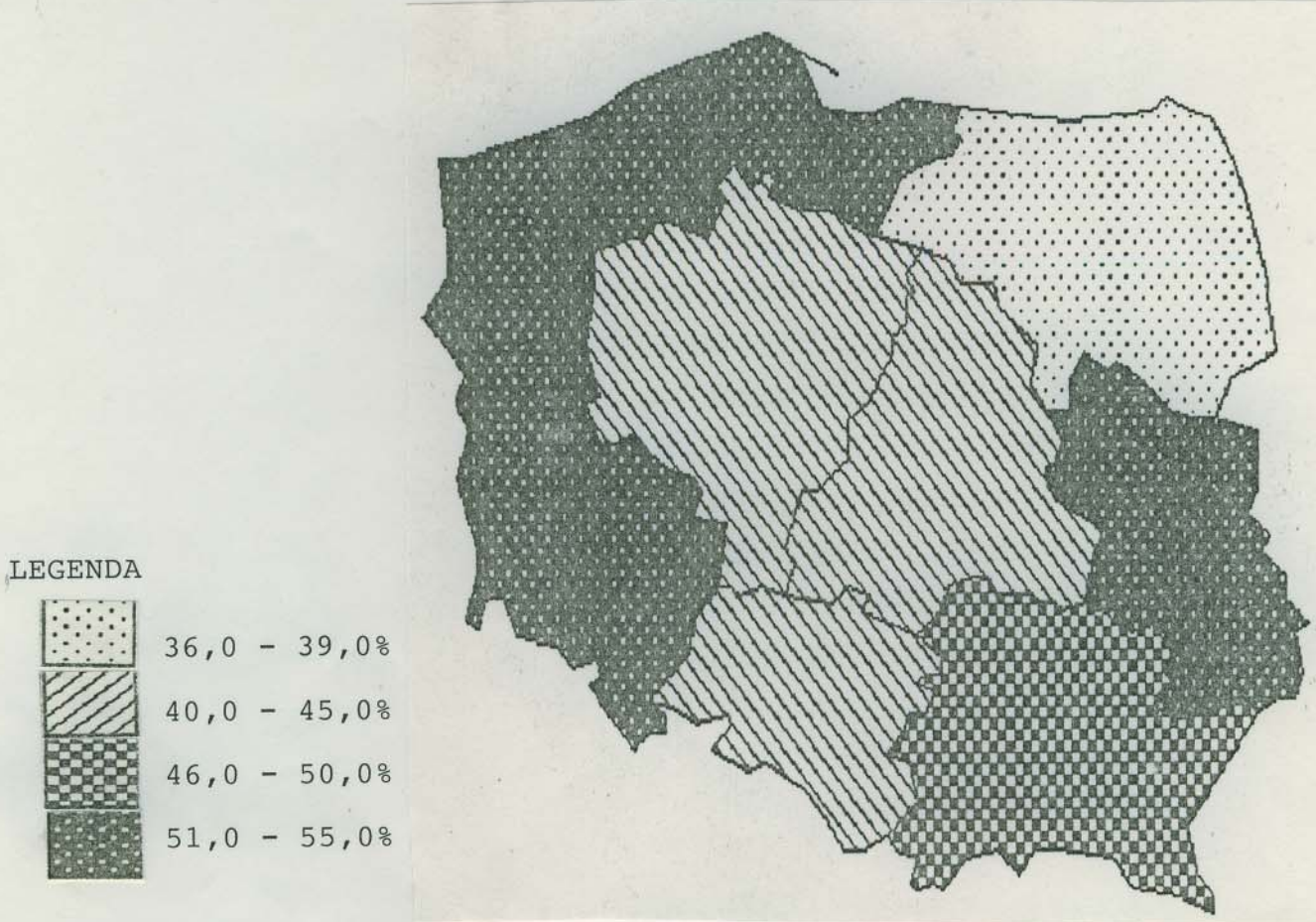
Największy odsetek deklarujących brak zainteresowania wyborami występuje w makroregionie południowym (13,2%) oraz południowo-zachodnim (12%); rys. 6). W tym ostatnim stwierdzono także jedne z wyższych odsetków poparcia zarówno dla "Solidarności", jak i dla PZPR.

Rys. 2. Makroregiony Polskie

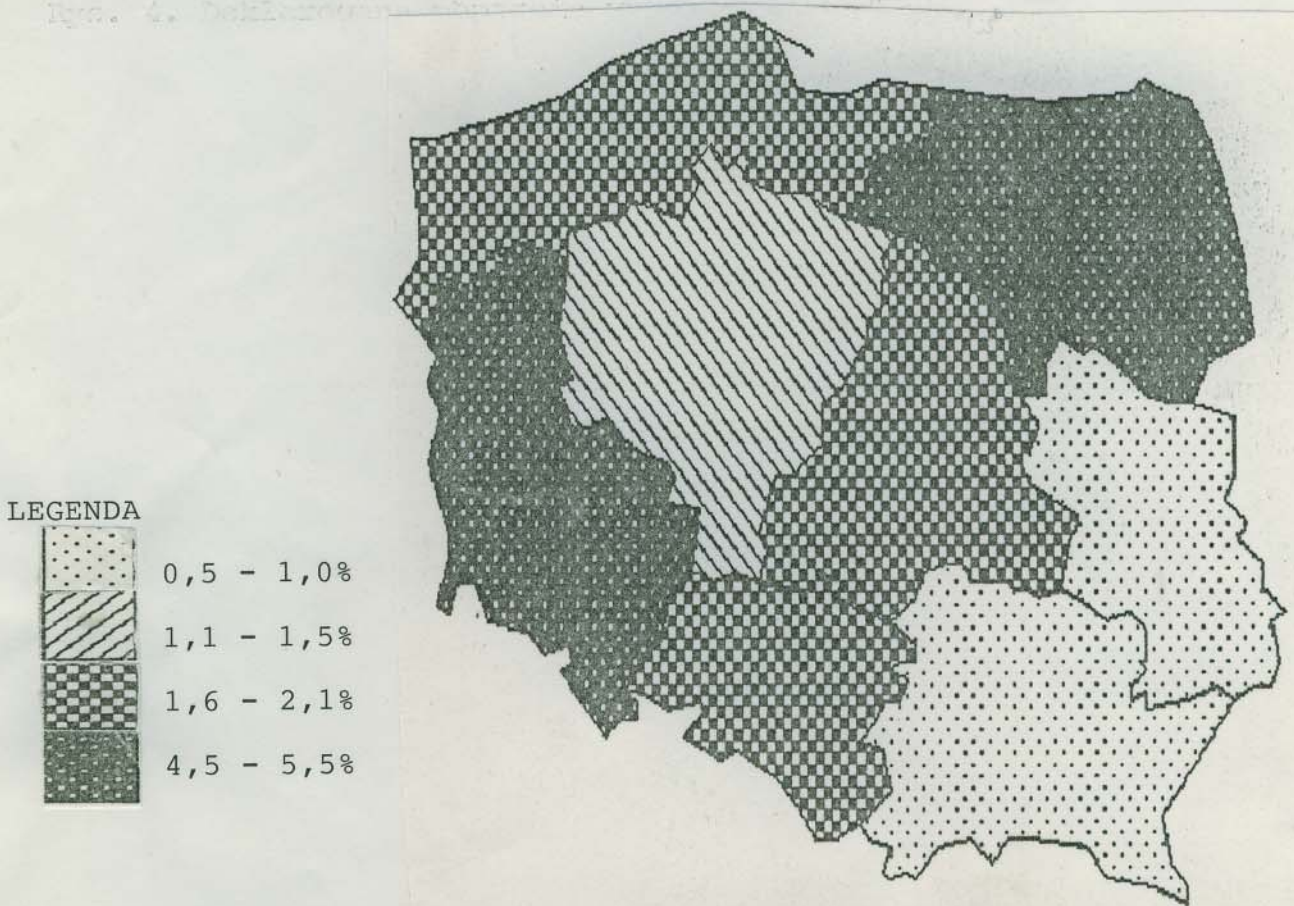

Rys. 3. Deklarowane poparcie wyborcze dla "Solidarności"

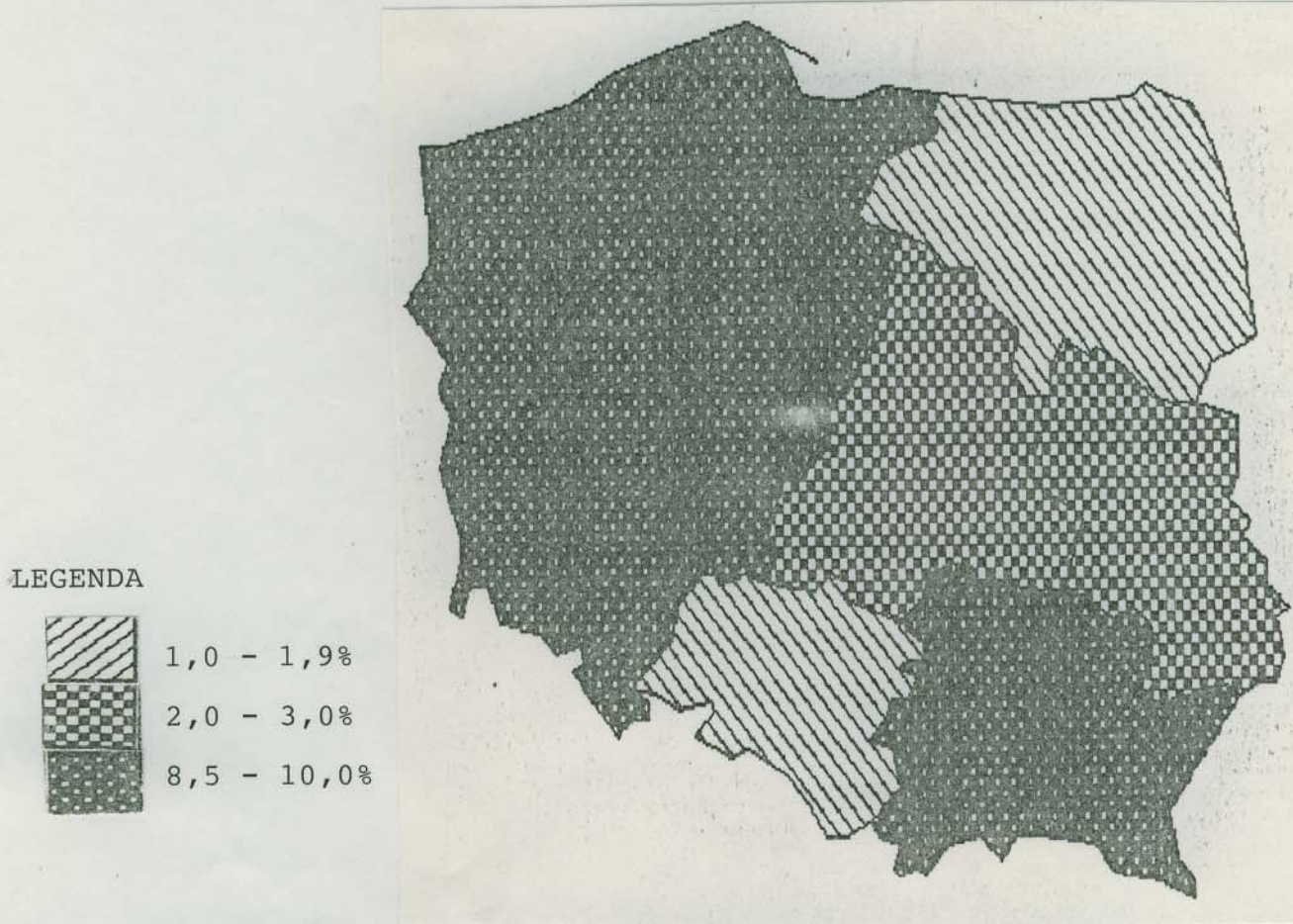

Rys. 4. Deklarowane poparcie wyborcze dla PZPR

Rys. 5. Deklarowane poparcie dla koalicjantów "Solidarności" - PSL"O" i SD

Rys. 6. Deklaracja nieuczestnictwa w ewentualnych wyborach

